



Vurdering af tolkesituationen

KL har den 18. februar 2008 modtaget en anmodning fra Integrationsministeriet om at høre KL's synspunkter vedrørende brugen af tolke og deres kvalitet.

Høringen sker på baggrund af et statusnotat fra Integrationsministeriet over gennemførelsen af en række forslag fra en tværministeriel arbejdsgruppe, som regeringen i 2002 nedsatte vedrørende opkvalificering af tolke og kvalitetssikring af tolkeydelser i staten.

KL har ikke kendskab til, hvorvidt de ændringer, der efterfølgende er blevet gennemført, opleves at have medført højere kvalitet på tolkeområdet af de statslige myndigheder. Hvad angår det kommunale område skal KL imidlertid give udtryk for, at kommunerne i stigende grad har vanskeligt ved at skaffe kvalificerede tolke, og at der er behov for markante forbedringer på området.

Den aktuelle situation kan karakteriseres ved følgende:

Manglende tolkeuddannelse

I kommunens kontakt med borgere med en anden etnisk baggrund, herunder især nyankomne, er kommunen afhængig af at kunne råde over professionelle og kvalificerede tolke. Bortset fra en lang videregående sproglig uddannelse som translatør findes der ikke i dag en uddannelse til Statsprøvet Tolk, idet handelshøjskolerne på de givne vilkår har opgivet at oprette hold. På privat initiativ eksisterer der forskellige kortere kursusforløb med høj deltagerbetaling, men der findes ikke en offentlig finansieret uddannelse som tolk.

Den 5. marts 2008

Jnr 05.02.06 K04
Sagsid 000191113

Ref BIR
bir@kl.dk
Dir 3370 3800

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

Tlf 3370 3370
Fax 3370 3371

www.kl.dk

1/3

Rigspolitiet har udarbejdet en tolkeliste men – efter det oplyste – er ikke mindre end 83 pct. uden en uddannelse som tolk.

Ligeledes eksisterer der heller ikke et offentligt autorisationssystem eller certificering af tolke, der giver en sikkerhed for, at de tolke, der står til rådighed, besidder de fornødne faglige forudsætninger for at løse opgaven.

Ovennævnte betyder, at kommunerne – og andre myndigheder – er nødsaget til i betydeligt omfang at anvende uuddannede tolke uden sikkerhed for kvaliteten af den leverede tolkning.

Udbuddet af kvalificerede tolke er faldende

Det er KL's indtryk, at kommunerne i stigende grad har vanskeligt ved at skaffe dygtige tolke, idet de gunstige beskæftigelsesforhold medfører, at de bedst kvalificerede tolke, hvad enten de har en egentlig tolkeuddannelse eller ej, har let ved at skaffe sig et andet og mere prestigefyldt arbejde end tolkearbejdet, som ikke er anerkendt som et egentligt fag.

Det indebærer en markant risiko for utilstrækkelig, direkte forkert eller manglende tolkning i en lang række situationer, hvor der skal gives vejledning til borgeren, eller hvor der skal træffes en myndighedsafgørelse.

Det er KL's indtryk, at dette også i udpræget grad gælder ved borgernes kontakt med det regionale niveau, herunder ikke mindst inden for sygehusområdet.

Efterspørgslen efter tolkning vil være stigende de kommende år

Umiddelbart kunne man tro, at behovet for tolkning vil være faldende på baggrund af modtagelsen af færre flygtninge og familiesammenførte, forbedrede danskkundskaber, bedre integration på arbejdsmarkedet m.v. Det er også til dels rigtigt i forhold til gruppen af flygtninge og familiesammenførte til flygtninge og indvandrere.

Til gengæld vil den øgede rekruttering af udenlandsk arbejdskraft medføre et stort behov for, at der er kvalificeret tolkning til rådighed. Det gælder i den umiddelbare kontakt til kommunernes borgerservice, i forhold til information om rettigheder og muligheder i lokalsamfundet (daginstitutioner, skole, læge m.v.), men også mere generelt som led i erhvervsfremme i forbindelse med virksomhedernes introduktion af udenlandske medarbejdere.

Hvis regeringens målsætning om at styrke indsatsen for fastholdelse af den udenlandske arbejdskraft, herunder evt. medfølgende familie, skal indfries,

forudsætter det, at der er kvalificeret og tilstrækkelig tolkekapacitet til rådighed.

Sammenfatning

KL skal foreslå, at der bliver nedsat en arbejdsgruppe til:

- Kortlægning af behovet for tolkning
- Forslag til hvordan der kan etableres en offentlig finansieret tolkeuddannelse
- Forslag til hvordan de akutte tolkebehov i forbindelse med rekruttering af udenlandsk arbejdskraft kan imødekommes
- Forslag til hvordan ”flugten” fra området kan modvirkes – evt. ved en form for certificering.

Med venlig hilsen

Birger Mortensen



TEMARAPPORT 2007:
Sprogproblemer mellem
sundhedspersonalet og
fremmedsprogede patienter

2007

Sprogproblemer mellem sundhedspersonalet og fremmedsprogede patienter

Sundhedsstyrelsen

Islands Brygge 67

2300 København S

URL: www.sst.dk og www.dpsd.dk

Emneord: Sprogproblemer; etniske minoriteter; fremmedsprogede patienter; tolk; utilsigtede hændelser; patientsikkerhed

Kategori: Udredning

Sprog: Dansk

Version: 1.0

Versionsdato 5. november 2007

Format: pdf

Elektronisk ISBN: 978-87-7676-583-5

Udgivet af Sundhedsstyrelsen, november 2007

Forord

Vigtigt med professionel tolk

En del borgere fra ikke vestlige lande har svært ved at forstå og tale dansk. Det giver nogle kommunikationsproblemer i sygehusvæsenet, og er af og til årsag til utilsigtede hændelser når de skal undersøges eller modtage behandling. I Dansk Patientsikkerhedsdatabase blev der i 2006 identificeret 29 hændelser, der var relateret til sprogproblemer.

En del af de utilsigtede hændelser skyldtes, at der ikke blev anvendt professionel tolk. Derfor forstod patienten ikke afgørende besked om f.eks. faste og medicinering, eller det var ikke muligt at opnå informeret samtykke.

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at afdelingerne udarbejder en instruks for anvendelse af tolk. Herunder hvordan man sikrer sig, at patienterne forstår den information, der gives.

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at der tages stilling til, hvilket informationsmateriale, der er brug for på fremmedsprog. Materiale, der kan være med til at løse nogle af de sprogproblemer, der er i afdelingerne.

Sundhedsstyrelsens Enhed for Tilsyn, november 2007

Anne Mette Dons

Kontorchef, overlæge

Sprogproblemer mellem sundhedspersonale og fremmedsprogede patienter

Godt 300.000 borgere i Danmark er indvandrere fra ikke vestlige lande eller er efterkommere af disse. En stor del af disse borgere har problemer med at tale og forstå dansk. Der kan af den grund opstå sproglige kommunikationsproblemer, når de bliver patienter på sygehusene. Derudover kan der opstå kulturelt skabte problemer som følge af forskelle i opfattelsen af sundhed og sygdom samt behandling af sygdom.

Ifølge Sundhedsloven må ingen behandling indledes eller fortsætte uden patientens informerede samtykke. Samtykket skal være givet på grundlag af fyldestgørende information fra sundhedspersonen.

Ifølge samme lov ydes der vederlagsfri tolkebistand til de, som har behov herfor i forbindelse med behandling på bl.a. sygehuse. Ifølge "Bekendtgørelse om tolkebistand efter sundhedsloven" har en patient ret til tolkebistand, når den behandlende læge skønner, at en tolk er nødvendig for behandlingen.

Med det formål at identificere utilsigtede hændelser, hvor sprogproblemer var hel eller delvis årsag til hændelsen, blev der foretaget en søgning i samtlige rapporter modtaget i Sundhedsstyrelsen i 2006. Ordene "sprogproblemer" og "etnisk" blev brugt som søgekriterier. Der blev identificeret 29 hændelser.

I det følgende er hændelserne opdelt i seks problemområder (nogle hændelser optræder i to problemområder).

Identifikation

I fem rapporter er der beskrevet utilstrækkelig identifikation af patienterne. Disse hændelser kan tolkes således, at personernes fremmedartede udseende og/eller navn har fået personalet til at tro, at de havde med en forventet patient at gøre. Patienternes identitet blev ikke verificeret ved kontrol af CPR-nummer.

En patient skulle ambulant undersøges for binyrebarkinsufficiens. Han udeblev. Tilfældigvis befandt patientens bror sig i ambulatoriet, hvor han skulle undersøges for en anden sygdom. Han blev kaldt ind og fik foretaget undersøgelsen for binyrebarkinsufficiens (synactentest). Først derefter blev det erkendt, at det ikke var den rette patient. CPR-nummer blev ikke kontrolleret.

En vanskelig problemstilling vedrørende identifikation opstår ved uretmæssig brug af sygesikringskort.

I forbindelse med en patients indlæggelse til operation blev der foretaget blodtypebestemmelse. På patientens CPR-nummer blev i blodbanken identificeret en blodtypebestemmelse foretaget under en indlæggelse nogle år tidligere. Der var ikke overensstemmelse mellem denne blodtypebestemmelse og den aktuelle. Patienten afviste at have været indlagt tidligere. Af rapporten fremgår, at man formodede, at den aktuelle patient tidligere havde udlånt sit sygesikringskort.

Anvendelse af ikke professionel tolk

I to rapporter om utilsigtede hændelser er der omtalt brug af professionel tolkebistand. I forbindelse med de øvrige 27 hændelser er der sandsynligvis ikke brugt professionel tolk, idet der ikke er berettet om dette.

Der kan være problemer med at bruge ikke professionel tolk. Dels er der risiko for, at tolkningen ikke er tilstrækkelig god, dels kan der være etiske problemer forbundet med at bruge f.eks. familie og venner. Af Sundhedsstyrelsens "Vejledning om information og samtykke og om videregivelse af helbredsoplysninger m.v." fremgår det, at det i hvert enkelt tilfælde, hvor der er behov for tolkebistand, nøje må vurderes om det er forsvarligt at anvende familiemedlemmer som tolk. Børn bør kun undtagelsesvis anvendes og kun i uproblematisk og lette tilfælde. Mindre børn bør aldrig anvendes som tolke.

I syv rapporter er omtalt brug af ikke professionel tolk. Det drejede sig i alle tilfælde om brug af familiemedlemmer til patienten.

En kvinde fik foretaget CT-scanning med forudgående indgivelse af kontrast i blodåre. En ti årig søn var med som tolk. Der kunne ikke indhentes oplysninger om allergi, menstruation/graviditet eller medicinindtagelse, som var af betydning for undersøgelsens tilrettelæggelse.

Problemer med brug af professionel tolk

Der kan både være problemer med at rekvirere tolk og med at bruge tolk som redskab i kommunikationen med patienter. Der er ikke beskrevet problemer af sidstnævnte årsag, men i de to af de rapporterede hændelser, hvor brug af professionel tolkebistand er omtalt, var der problemer med at rekvirere tolken.

En psykisk syg mand, som havde været udsat for tortur i sit hjemland nægtede at tale med rekvireret tolk, som stammede fra samme land. Der var efterfølgende ventetid på tolk med samme sproglige baggrund, men fra et andet land.

Informeret samtykke

Ifølge Sundhedsloven må ingen behandling indledes uden samtykke, som er givet på baggrund af fyldestgørende information. En af de rapporterede hændelser viste denne problemstilling i forhold til en ikke danskkyndig patient.

Patienten ankom til operationsstuen. Det fremgik af journalen, at der skulle foretages planlagt kejsersnit med efterfølgende sterilisation. Kirurgen læste op af journalen for at forklare patienten dette. Patienten forstod tydeligvis ikke informationen. Det lykkedes lægen ved brug af kropssprog at forklare sig, og det lykkedes derefter for patienten at meddele, at hun ikke ville steriliseres.

Medicinering

Der er fem rapporter, som beskriver hændelser vedrørende medicinering af patienter af anden etnisk herkomst.

En kvinde fik foretaget akut kejsersnit på grund af svangerskabsforgiftning (præeklampi). Før operationen fik hun udleveret blodtrykssænkende medicin til selvadministration. I døgnet efter kejsersnittet steg blodtrykket til et højt niveau, og der måtte iværksættes intensiv behandling. Af rapporten fremgik det, at blodtrykstigningen formentlig opstod, fordi patienten ikke indtog den udleverede blodtrykssænkende medicin.

Anden form for behandling

I syv rapporter er beskrevet hændelser vedrørende undersøgelser samt anden form for behandling end medicinering.

Patienten skulle have foretaget en mindre operation i fuld narkose. På operationsstuen kunne han identificere sig, men ellers var kommunikation ikke mulig. Patienten kunne således ikke svare på, om han var fastende. Det viste sig ikke at være tilfældet. Da han blev lagt i sideleje, flød maveindhold ud af munden. Patienten fik efterfølgende maveindhold i lungerne.

Problemer i plejesituationer

Under en patients indlæggelse på sygehus er der mange kontakter mellem patient og plejepersonale. Det er indlysende, at der ikke kan være tolk til stede i disse mange situationer.

Der fandtes fem utilsigtede hændelser, som opstod i plejesituationer. Patienterne havde ikke forstået plejepersonalets instruktioner. I alle fem hændelser medførte det, at patienterne faldt.

Patienten sad på sengekanten efter at have været på bækkenstol. Patienten fik besked på ikke at rejse sig, da hun ikke kunne holde balancen. Plejepersonen forlod patienten for at hente remedier til afvaskning. Patienten rejste sig imidlertid straks efter og tumlede om på gulvet. Den rapporterende sundhedsperson anfører som årsag, at hun ikke følte sig sikker på, at patienten havde forstået hendes information.

Lovgivning

Sundhedsloven

§ 16 om informeret samtykke og § 50 om tolkebistand

Bekendtgørelse om tolkebistand efter sundhedsloven

BEK nr. 1339 af 08/12/2006

Vejledning om information og samtykke og om videregivelse af helbredsoplysninger mv. Sundhedsstyrelsen 1998, nr. 161 af 16. september 1998

Afsnit 3.7: Øvrige forhold, herunder om tolkebistand til fremmedsproget patient

Vejledning om identifikation af patienter og anden sikring mod forvekslinger i sundhedsvæsenet. Sundhedsstyrelsen 1998

Litteratur

Udenlandske erfaringer med anvendelse af kulturelle mediatorer i sundhedsvæsenet. Sundhedsstyrelsen 2006.

http://www.sst.dk/Nyheder/Seneste_nyheder/kulturelle_mediatorer.aspx?lang=da

Øvrige anbefalinger fra Sundhedsstyrelsen

At afdelingerne har en instruks for anvendelse af tolk. Herunder hvordan man verbalt og/eller nonverbalt sikrer sig, at patienten forstår given information.

At det overvejes, hvilket fremmesproget skriftligt informationsmateriale, som patienterne kan have nytte af på den konkrete afdeling.



Administrationskontoret

CER10667/Sagsbeh. CER
J.nr. 02.01.01.2001-7.246

4. september 2003

**Notat
om**

rapport om tolkebistand i retssager:

Nedenfor redegøres for hovedindholdet af de forslag i rapporten samt høringssvar, som vedrører Undervisningsministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet samt Domstolsstyrelsens bemærkninger i den anledning.

Rapport om tolkebistand i retssager

Uddannelse

I rapporten er det anført, at det er af væsentlig betydning for retssikkerheden, at den tolkning, der finder sted i retssager, har den fornødne kvalitet. Det er videre anført, at der ikke er tilstrækkeligt mange uddannede tolke, og at uddannelse som altovervejende hovedregel må antages at være en forudsætning for, at tolkningen har den fornødne kvalitet.

Rapportens anbefalinger vedrørende styrkelse af uddannelsen af tolke kan sammenfattes på følgende måde:

1. Ifølge retsplejelovens § 149, stk. 1, skal afhøring af personer, som ikke er det danske sprog mægtig, så vidt muligt ske ved hjælp af en translatør. Udgangspunktet efter retsplejelovens § 149, stk. 1, om anvendelse af en uddannet tolk er utvivlsomt begrundet i et ønske om at sikre, at tolkningen har en god kvalitet såvel med hensyn til det sproglige som med hensyn til indsigt i det pågældende sprogs kulturelle forudsætninger samt tolketeknik/-etik m.v.
2. Retsplejeloven giver imidlertid mulighed for, at også andre personer end translatører anvendes som tolke, jf. herved § 149, stk. 1, hvorefter der "så vidt muligt" skal anvendes en translatør. På baggrund af to domme fra Højesteret, U 1985.1052 H og U 1999.881 H, er det arbejdsgruppens opfattelse, at domstolene er forpligtede til at sikre, at tolke i retssager har de bedst mulige kvalifikationer. Det er imidlertid vanskeligt for retten at vurdere, om en person er kvalificeret til at tolke i en retssag, medmindre der er tale om en person, som har gennemgået en egentlig tolkeuddannelse. Det er på den baggrund arbejdsgruppens opfattelse, at en egentlig tolkeuddannelse, eller som minimum en sproglig uddannelse, er en afgørende forudsætning for, at retten kan lægge til grund, at tolkningen har den fornødne kvalitet.
3. Domstolene anvender i meget vidt omfang Rigspolitiets tolkeoversigt. På baggrund af oplysningerne i denne må det blandt andet lægges til grund, at det samlede antal tolke i oversigten, der er uddannet til tolkning i sprog fra afrikanske og asiatiske områder, udgør cirka 1 %. I disse sprog er det altså nærmest umuligt på grundlag af tolkeoversigten at skaffe en uddannet

tolk. Domstolene er derfor i meget vidt omfang henvist til at benytte ikke-uddannede tolke.

4. En tolkeuddannelse vil kunne sikre, at en tolk i en retssag har de nødvendige kvalifikationer med hensyn til sprog (både på dansk og fremmedsprog) samfundsmæssig og kulturel indsigt, viden om retssystem og juridisk terminologi samt tolkeetik og - teknik.

5. Baggrunden for, at der ikke er så mange translatører, som der er behov for navnlig i sprog fra afrikanske og asiatiske områder, kan skyldes flere forhold.

a) Det må antages, at personer, hvis modersmål stammer fra disse områder, meget ofte er indvandrere eller flygtninge, som ikke vil opfylde kravet om dansk indfødsret eller en af undtagelserne til kravet, jf. afsnit 5.2.1, for at kunne blive beskikket som translatør.

b) Der eksisterer ikke et uddannelsesforløb, der giver mulighed for translatøreksamen i andre sprog end hovedsprogene. Deltagelse i eksamen forudsætter således et selvstudium, hvilket stiller meget store krav til den studerende.

6. Arbejdsgruppen finder endvidere, at der i det nuværende uddannelsessystem er forhold, som kan afholde potentielle tolke fra at tage uddannelsen til statsprøvet tolk.

a) Uddannelsen er belagt med et gebyr på 22.400 kr., jf. afsnit 5.2.2. En sådan udgift må også her antages at kunne afholde personer fra at tage uddannelsen.

b) Den nuværende takststruktur i cirkulære om vejledende retningslinier for honorering af tolke inden for Justitsministeriets område medfører, at en statsprøvet tolk ikke kan forvente en højere honorering for tolkeopgaver end den, som ikke-uddannede tolke opnår.

7. Det bør efter arbejdsgruppens opfattelse tillige overvejes at etablere generelle kurser om god tolkeetik, tolketeknik og det danske retssystem, dansk juridisk sprogbrug m.v.

Det gælder navnlig sprog, som er så sjældent forekommende i Danmark, at der næppe vil være grundlag for at oprette længerevarende uddannelsesforløb for tolke i relation til disse sprog.

Endvidere har arbejdsgruppen anbefalet Domstolsstyrelsen, at der som led i domstolsansattes uddannelsesforløb gives mulighed for undervisning i brug af tolke ved domstolene.

2. Høringssvarene og Domstolsstyrelsens bemærkninger hertil

Der er modtaget høringssvar fra følgende hørte myndigheder og organisationer:

Advokatrådet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Højesteret, Københavns Byret, PDT, Retten i Odense, Retten i Roskilde, Retten i Aalborg, Retten i Århus, Sø- og Handelsretten, Translatørforeningen, Vestre Landsret og Østre Landsret.

Følgende organisationer har uopfordret afgivet høringssvar om rapporten:

Brancheforeningen for tolkebureauer i Danmark, Erhvervssprogligt Forbund på vegne af repræsentanter for Handelshøjskolerne i København og Århus, Syddansk Universitet, Dansk Translatørforbund, Tolkebrancheforeningen, Translatørforeningen og Handelshøjskolen i Århus.

Nedenfor redegøres for hovedindholdet af høringssvarene i det omfang, de vedrører undervisningsministeriets område og Domstolsstyrelsens bemærkninger til disse.

Sø- og Handelsretten og Advokatrådet har meddelt, at de ikke har bemærkninger til rapporten.

Den Danske Dommerforening bemærker, at Dommerforeningen er enig med arbejdsgruppen i, at tolkning i retssager er et meget væsentligt retssikkerhedsmæssigt spørgsmål af stigende betydning. Dommerforeningen kan tiltræde arbejdsgruppens forslag til løsning af de praktiske spørgsmål, som tolkning i retten giver anledning til, og at der søges iværksat de tiltag, som arbejdsgruppen foreslår, med henblik på at afhjælpe de uddannelsesmæssige problemer, som arbejdsgruppen efter foreningens opfattelse med rette peger på.

Dommerfuldmægtigforeningen bemærker, at rapporten fint belyser de praktiske og retlige forhold ved anvendelse af tolkebistand i retssager. Foreningen har endvidere oplyst, at den kan tilslutte sig de fremsatte forslag og indstillinger, herunder begrundelserne herfor.

Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark har blandt andet anført, at HK gentagne gange over for det politiske niveau har påpeget, at der er behov for efteruddannelse af tolke med en anden etnisk baggrund end dansk for derigennem at få et kvalitetsløft af tolkene. HK oplyser endvidere, at HK har fremsat ønske om certificering eller autorisation af disse tolke.

HK Landsklubben Danmarks Domstole bemærker, at rapporten på uddannelsesområdet mangler at pege på, hvem der skal tage initiativ til en bedre og billigere uddannelse for tolke.

Højesteret har ikke haft bemærkninger til de uddannelsesmæssige aspekter i rapporten.

Københavns Byret anfører, at rapporten ikke giver anledning til bemærkninger.

Translatørforeningen har anført, at der på tolkeområdet er behov for en opstramning af en række områder både retligt, praktisk og ikke mindst uddannelsesmæssigt for at sikre kvaliteten af tolkningen.

Foreningen er enig i, at optagelse på Rigspolitiets tolkeoversigt af tolke, der ikke har fornøden dokumentation for en højere videregående uddannelse, bør være betinget af en sprog- og tolkekyndig persons vurdering af ansøgerens kvalifikationer, udover den samtale der i dag finder sted hos Rigspolitiet eller den lokale politimester. Endvidere har Translatørforeningen anført, at den vejledning om tolkning i retten, som arbejdsgruppen har udarbejdet fremover bør indgå i uddannelsesforløbet for såvel tolke som domstolsansatte.

Vestre Landsret bemærker, at rapporten på udmærket vis kan bidrage til en forbedring af tol-

kebistanden i retssager.

Østre Landsret kan tilslutte sig forslaget om, at der udarbejdes en skriftlig vejledning.

Følgende organisationer har uopfordret afgivet høringssvar om rapporten:

Brancheforeningen for tolkebureauer i Danmark, Erhvervssprogligt Forbund på vegne af repræsentanter for Handelshøjskolerne i København og Århus, Syddansk Universitet, Dansk Translatørforbund, Tolkebrancheforeningen, Translatørforeningen og Handelshøjskolen i Århus.

Brancheforeningen oplyser, at foreningen, der er blevet etableret efter nedsættelsen af arbejdsgruppen, er meget tilfreds med rapporten.

Brancheforeningen anbefaler, at der tages skridt til etablering af kurser både på dansk og andet sprog i retstolkning, samfundsmæssige og kulturelle forhold, viden om retssystemet, tolkeetik m.v.

Foreningen anbefaler, at der tages skridt til etablering af kurser både på dansk og andet sprog i retstolkning, samfundsmæssige og kulturelle forhold, viden om retssystemet, tolkeetik m.v. Foreningen anbefaler, at man i forbindelse med etableringen af sådanne kurser tager udgangspunkt i, at retterne i dag betjenes af en række tolke, der gennem "livets skole" har erhvervet sig meget prisværdige kvalifikationer. Foreningen finder, at korte efteruddannelsesaktiviteter kan have nok så stor betydning for tolkenes kvalifikationer som etablering af egentlige tolkeuddannelser, der efter foreningens opfattelse først vil føre til en forbedring af tolkekvaliteten over en længere årrække. Brancheforeningen oplyser, at den gerne indgår i et samarbejde med Domstolsstyrelsen og relevante uddannelsesinstitutioner om et sådant arbejde, herunder etablering af test vedrørende vurdering af sådanne tolkes kvalifikationer.

Erhvervssprogligt Forbund har afgivet et høringssvar på vegne af ovennævnte organisationer, uddannelsesinstitutioner m.v. på baggrund af et møde den 12. juni 2003 om rapporten. (Bemærk at Translatørforeningen og Handelshøjskolen i Århus tillige har afgivet selvstændige høringssvar).

I høringssvaret er bl.a. anført følgende: Rapporten om tolkebistand i retssager har i høj grad har bidraget til, at området er klart bedre belyst juridisk og uddannelsesmæssigt, men rapporten har ikke i sig selv forandret noget.

Organisationerne har anført, at de vil tage initiativ til at indlede et samarbejde med de kompetente myndigheder, ministerier og styrelser om et udspil på uddannelsesområdet. Generelt finder organisationerne, at formel tolkekompetence skal erhverves i det videregående uddannelsessystem, idet retstolkning er et professionelt erhverv.

Konkret foreslår organisationerne blandt andet, at der forsøgsvis etableres en bacheloruddannelse med fokus på erhvervssprog, kultur, kommunikation, IT og tolkning m.v. Det er endvidere opfattelsen, at der bør tages initiativer, der forbedrer handelshøjskolenes muligheder for at uddanne translatører. Endvidere bør uddannelsen til statsprøvet tolk have et bredere sigte,

og der skal arbejdes videre med spørgsmålet om niveau. Uddannelsen bør have et andet navn for at undgå forveksling med betegnelsen statsautoriseret tolk. Spørgsmålet om (delvis) brugerbetaling for tolkeuddannelserne er ikke en afgørende barriere for gennemførelse af uddannelsesforløb. Derimod er det ifølge organisationerne et strukturelt problem, at det i dag kun er arbejdsløse, der kan få finansieret deres uddannelse til tolk, idet tolkning betragtes som et relevant aktiveringstilbud.

Derudover anføres det blandt andet, at et af kerneproblemerne i den nuværende situation er manglende anerkendelse og certificering af tolkene. Det foreslås, at det gøres til et lovkrav, at certificerede tolke skal anvendes, hvis de findes. Organisationerne har tillige anført, at de uddannede tolke ikke efterspørges tilstrækkeligt, og at der bør gennemføres en analyse af, om offentlige myndigheder i højere grad kan målrette efterspørgslen til uddannede tolke.

Handelshøjskolen i Århus har ikke haft bemærkninger til de uddannelsesmæssige aspekter i rapporten.

Domstolsstyrelsens bemærkninger til høringssvarene

Det må på baggrund af høringssvarene lægges til grund, at der generelt er enighed om det anførte i rapporten om,

at det er en klar forudsætning for at sikre den nødvendige kvalitet i tolkebistand i retssager, at der anvendes personer, der er uddannet til at tolke,

at der mangler tilstrækkeligt mange uddannede tolke, og

at der foreligger de hindringer, som rapporten peger på for at få flere uddannede tolke, og

at der foreligger de hindringer, som rapporten peger på for at få flere uddannede tolke (bemærk dog, at det er anført i høringssvaret fra Erhvervssprogligt Forbund m.fl, at det ikke er delvis brugerbetaling for tolkeuddannelser, som er en afgørende hindring for gennemførelsen af et uddannelsesforløb.)

Høringssvarene indeholder derudover en lang række anbefalinger på uddannelsesområdet, som ikke er indeholdt i rapporten.

Domstolsstyrelsens bestyrelse har besluttet, at høringssvarene og Rapport om tolkebistand i retssager sendes frem til Økonomi- og Erhvervsministeriet. Bestyrelsen anbefaler, at ministeriet med udgangspunkt heri overvejer at tage initiativer, der kan medvirke til at sikre, at der er flere uddannede tolke.

Bestyrelsen finder det i den forbindelse helt afgørende af hensyn til retssikkerheden i danske retssager, at kvaliteten af den tolkning, der tilbydes, er af god kvalitet. God kvalitet i tolkningen forudsætter, at tolken behersker såvel dansk som fremmedsproget på et tilfredsstillende niveau, hvilket på nuværende tidspunkt ikke er tilfældet for tilstrækkelig mange af de benyttede tolke.

